

Asia T-2/03

Verein für Konsumenteninformation vastaan Euroopan yhteisöjen komissio

Oikeus tutustua asiakirjoihin — Asetus (EY) N:o 1049/2001 — Erittäin suurta asiakirjamäärää koskeva hakemus — Asiakirjaan tutustumista koskevan oikeuden epääminen kokonaan — Velvollisuus suorittaa konkreettinen ja asiakirjakohtainen tutkiminen — Poikkeukset

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio (laajennettu ensimmäinen jaosto) 13.4.2005 II - 1125

Tuomion tiivistelmä

- 1. Oikeudenkäyntimenettely — Väliintulo — Väliintulokirjelmä, jolla tuetaan yhden asianosaisen vaatimuksia — Väliintulokirjelmä, johon sisältyy täydentäviä väitteitä, jotka muuttavat oikeudenkäynnin kohdetta — Näiden väitteiden jättäminen tutkimatta (Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan neljäs kohta; ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 116 artiklan 3 kohta)*

2. Euroopan yhteisöt — Toimielimet — Yleisön oikeus tutustua asiakirjoihin — Asetus N:o 1049/2001 — Toimielimen velvollisuus tutkia asiakirjat konkreettisesti ja asiakirja-kohtaisesti — Velvollisuuden laajuus — Velvollisuuden ulkopuolelle jääminen — Edellytykset

(Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 1049/2001 4 artikla)

3. Euroopan yhteisöt — Toimielimet — Yleisön oikeus tutustua asiakirjoihin — Asetus N:o 1049/2001 — Toimielimen velvollisuus tutkia asiakirjat konkreettisesti ja asiakirja-kohtaisesti — Velvollisuuden täyttämättä jättäminen — Suhteellisuusperiaatteen loukkaaminen — Erityisen työlääksi ja epätarkoituksenmukaiseksi osoittautuva tutkiminen — Tutkimisvelvollisuudesta vapautuminen — Toimielimen todistustaakka — Toimielimen velvollisuus neuvotella hakijan kanssa

(Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 1049/2001 4 artikla)

1. Vaikka yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön, jota mainitun perussäännön 53 artiklan mukaan sovelletaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen, 40 artiklan neljännen kohdan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 116 artiklan 3 kohdan vastaista ei ole se, että väliintulija esittää tukemansa asianosaisen väitteistä poikkeavia perusteluja, edellytyksenä on kuitenkin, että ne eivät muuta oikeudenkäynnin kohdetta ja että väliintulon tarkoituksena on edelleen tukea tämän asianosaisen esittämiä vaatimuksia. Tämä edellytys ei täyty erityisesti silloin, kun väliintulijan täydentävät väitteet, jos ne oletettaisiin paikkansa pitäviksi, osoittaisivat riidanalaisen toimen lainvastaiseksi, vaikka sen asianosaisen vaatimusten, jota väliintulijan on tarkoitus tukea, tarkoituksena on vain kumoamiskanteen hylkääminen. Koska täydentävien väitteiden tutkimisesta seuraisi siten oikeudenkäynnin kohteen, sellaisena kuin se määriteltä kannekirjelmässä ja vasti-

neessa, muuttaminen, nämä väitteet on jätettävä tutkimatta.

(ks. 52, 53 ja 55 kohta)

2. Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetun asetuksen N:o 1049/2001 nojalla esitetyn asiakirjoihin tutustumista koskevan hakemuksen käsittelyssä edellytettävän tutkimisen on oltava luonteeltaan konkreettinen. Ainoastaan se seikka, että asiakirja koskee poikkeuksella suojattua etua, ei nimittäin riitä perustelemaan poikkeuksen soveltamista. Tällainen soveltaminen voidaan lähtökohtaisesti perustella vain

siinä tapauksessa, että toimielin on etukäteen arvioinut ensinnäkin sitä, aiheutuuko asiakirjaan tutustumisesta konkreettisesti ja tosiasiallisesti haittaa suojatulle edulle, ja toiseksi sitä, että niissä esimerkkitalanteissa, joista on säädetty mainitun asetuksen 4 artiklan 2 ja 3 kohdassa, ei ole olemassa ylivoimaista yleistä etua, joka oikeuttaisi pyydetyn asiakirjan sisällön ilmaisemisen. Toisaalta suojatun edun vaarantumisen riskin on oltava kohtuudella ennustettavissa eikä puhtaasti hypoteettinen. Kyseessä olevan toimielimen on siten tutkittava konkreettisesti ja asiakirjakohdaisesti jokaisen sellaisen asiakirjan sisältö, jota hakemus koskee, ja toimielimen on osoitettava vähintäänkin asiakirjaryhmittäin ne syyt, joiden vuoksi se katsoo, että sille osoitetussa hakemuksessa mainituissa asiakirjoissa on tietoja, jotka kuuluvat sellaisten tietojen ryhmään, joita koskee jokin poikkeuksista.

Mainittu tutkimus ei kuitenkaan mahdollisesti ole tarpeen silloin, kun käsiteltävänä olevaan asiaan liittyvistä erityisistä olosuhteista johtuu, että on selvää, että asiakirjoihin tutustuminen on evättävä tai että siihen päinvastoin on suostuttava. Näin voisi ensinnäkin olla esimerkiksi, jos jokin poikkeus asiakirjoihin tutustumisoikeudesta koskee selvästi tiettyjä asiakirjoja kokonaisuudessaan, tai päinvastaisessa tapauksessa, jos asiakirjoihin on selvästi mahdollista tutustua kokonaisuudessaan, tai vielä, jos toimielin on jo arvioinut asiakirjoja

konkreettisesti ja asiakirjakohtaisesti samankaltaisissa olosuhteissa.

(ks. 69, 72, 73 ja 75 kohta)

3. Se, että toimielin kieltäytyy tutkimasta konkreettisesti ja asiakirjakohtaisesti asiakirjoja, joihin tutustumista on haettu, loukkaa lähtökohtaisesti selvästi suhteellisuusperiaatetta, joka edellyttää, että yhteisön toimielinten säädöksillä, päätöksillä ja muilla toimenpiteillä ei saa ylittää niitä rajoja, jotka johtuvat siitä, mikä on tarpeellista tavoiteltujen päämäärien toteuttamiseksi ja tähän soveltuvaa.

Sellaisissa erityistapauksissa, joissa toimielimelle aiheutuisi asiakirjojen konkreettisen ja asiakirjakohtaisen tutkimisen vuoksi epätarkoituksenmukaisen laajoja hallinnollisia tehtäviä, toimielimelle, jolle hakemus on tehty, on kuitenkin jäätävä mahdollisuus punnita yhtäältä yleisön intressiä siihen, että se saa tutustua asiakirjoihin, ja toisaalta tästä aiheutuvaan työtaakkaa turvatakseen näissä erityistapauksissa hyvän hallinnon vaatimukset. Poikkeuksellisesti ja ainoastaan siinä tapauksessa, että asiakirjojen konkreettinen ja asiakirjakohtainen tutkiminen olisi hallinnollisesti erityisen työlästä ja

ylittäisi sen, mitä voidaan kohtuudella vaatia, tästä tutkimisvelvollisuudesta voidaan vapautua.

Toimielimen, joka vetoaa tähän poikkeukseen, on esitettävä todisteet tämän työn laajuudesta. Toimielimen on tarvittaessa yritettävä neuvotella hakijan kanssa yhtäältä selvittääkseen sen tai pyytääkseen hakijaa täsmentämään sille, miksi hakija haluaa saada kyseessä olevat asiakirjat, ja toisaalta pohtiakseen konk-

reettisesti, mitä vaihtoehtoja sillä on toteuttaa asiakirjojen konkreettista ja asiakirjakohtaista tutkimista vähemmän raskas toimenpide, ja sen on suosittava sitä vaihtoehtoa, joka on suotuisin hakijan asiakirjoihin tutustumista koskevan oikeuden kannalta, mutta josta ei kuitenkaan aiheudu toimielimelle työmäärää, joka ylittää kohtuullisena pidettävät rajat.

(ks. 99, 100, 102 ja 112–114 kohta)